

ШКІЛКА

№ 1
1 вересня
2001 року

Шкілка (сад.) – розсадник для сіянців дичок, які підлягають щепленню, тобто окультуренню.

Детальніше про виникнення назви газети – в інтерв'ю з Олександром Леонідовичем Музикою (стор. 1–2)

РЕКТОР УНІВЕРСИТЕТУ ВІТАЄ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ

Перше інтерв'ю новоствореній газеті погодився дати ректор Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка професор Іван Митрофанович КУЧЕРУК

Іване Митрофановичу, які нові перспективи у цьому навчальному році відкриває наш університет?

– В новому навчальному році відкрито новий факультет – історичний. Введено і нові спеціальності. На історичному факультеті студенти опановуватимуть спеціальність "Історія та право"; на природничому – "Хімія і біологія", а також – спеціальності "Українська мова, література та редагування освітніх видань" та "Практична психологія" (заочне відділення) на філологічному факультеті. У перспективі – спеціальність "Біологія і фізкультура".

Як Вам вдалося у такий скрутний час, коли все руйнується, а на нове немає коштів, побудувати таке сучасне приміщення спортивного комплексу?

– Будівництво планувалось завершити до нового навчального року. Але нестача коштів не дозволяє нам цього зробити. За минулий рік витрачено 2 млн. 200 тис. гривень. Всього ж на сьогоднішній день витрати склали 4 млн. 940 тис. гривень. Хочу наголосити на тому, що спортивний комплекс створюється за кошти університету, які надходять від студентів-контрактників.

Які ви бачите перспективи розвитку психології та нашої спеціальності?

– Є безліч проблем, допомогти вирішити які могла б психологія. Однак найважливішою з-поміж них я вважаю проблему мис-

лення. Дослідити його механізми, створити математичну модель, яка б пояснювала, які флуктуації і в якому порядку творять живу, розумну думку із потоку свідомості – оце, мабуть, і є найважливіша проблема.

Необхідним є залучення до наукової праці молоді, яка б і на далі могла відстоювати честь нашого університету на Всеукраїнських олімпіадах, займаючи перші місця. В цьому році ми вибороли п'ять призових місць на Всеукраїнських олімпіадах з психології, і лише одне віддали киянам, – і то, тільки тому, щоб вони на нас не ображалися.

Що б Ви побажали викладачам та студентам університету у новому навчальному році?

– Успіхів, здоров'я, щастя, впевненості у власних силах, натхнення, здійснення творчих задумів!

Інтерв'ю вела студентка IV курсу Олена Бугайчук

ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

Одним із засновників та ініціаторів створення газети "Шкілка" був завідувач кафедри соціальної та практичної психології Олександр Леонідович Музика, інтерв'ю з яким пропонуємо вашій увазі.

Олександр Леонідовичу, нещодавно була утворена кафедра соціальної та практичної психології. Хто входить до її складу?

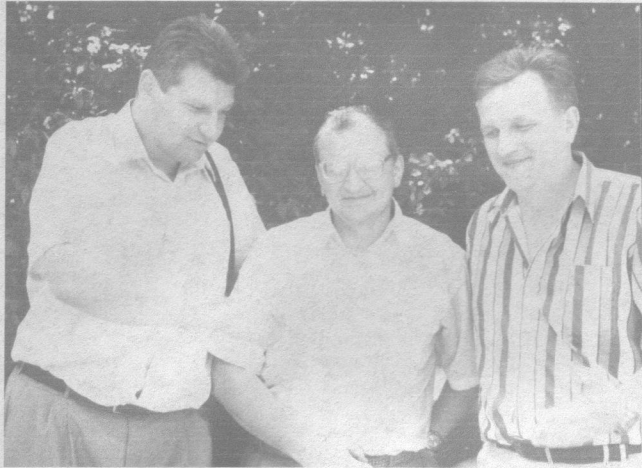
– Кафедра соціальної та практичної психології утворена зовсім недавно – 2 червня 2001 року. Однак це не означає, що відлік свого існування вона починає з цієї дати. Історію кафедри складають люди, що на ній працюють, та студенти й випускники, до підготовки яких вони мають пряме відношення.

Сьогодні на кафедрі працюють академік Академії педагогічних наук України професор Валентин Олексійович Моляко, 5 доцентів.

Серед них Петро Сидорович Горностай і Леонід Іванович Кобзар, які заклали фундамент психологічної науки на Житомирщині, Павло Петрович Горностай – знаний в Україні фахівець в галузі психологічного консультування, Михайло Михайлович Заброцький – автор кількох посібників з вікової та педагогічної психології.

Кафедра пишається тим, що серед її сьогоднішніх викладачів – неодноразові переможці Всеукраїнських олімпіад та конкурсів наукових робіт з психології Алла Юріївна Вишина, Наталія Олександрівна Никончук, Інна Станіславівна Загурська, Віталій Олександрович Климчук. Я впевнений, що вони невдовзі підготують нових чемпіонів.

Наукова полеміка на конференції “Нагальні проблеми практичної психології” (Одеса, 2001 рік)

Зліва направо: шеф-редактор журналів “Практична психологія та соціальна робота”, “Обдарована дитина” та “Журнал для батьків” Олександр ГУБЕНКО, провідний фахівець у галузі особистісного часу доцент Володимир КОВАЛЬОВ, завідувач кафедри соціальної та практичної психології ЖДПУ Олександр МУЗИКА

Чому газету названо “Шкілка”, а не інакше?

– Історія цього слова така. У червні минулого року велика група викладачів, студентів та випускників нашої кафедри взяла участь у Всеукраїнській конференції “Проблеми психології творчості”, що проводилася Інститутом психології. Склад конференції виявився досить контрастним: з одного боку – академіки, професори, а з другого – молоді викладачі та студенти. Причому наукові доповіді житомирської групи виявилися не лише змістовними, але й взаємодоповнючими, були виконані в одному стилі. Поступово стомлено-скептичні посмішки на обличчях академіків зникли, з’явилось зацікавлення. Хтось навіть напівіронічно сказав про Житомирську психологічну школу, однак академік В.О. Моляко іронії не підтримав, сказавши, що якщо й далі молоді дослідники будуть працювати так само цілеспрямовано, то невдовзі всі говоритимуть про Житомирську психологічну школу цілком серйозно і з повагою. А вже зараз, сказав академік, оскільки всі дослідники молоді, можна говорити про Житомирську психологічну шкілку. Я гадаю, він це сказав, знаючи про моє хобі – садівництво. Жарт усім сподобався, однак, зауважу, у кожному жарті – лише доля жарту...

Нещодавно при кафедрі була створена нова комп’ютерна лабораторія. Які можливості вона відкриває для студентів та викладачів?

– Всі викладачі та лаборанти кафедри володіють комп’ютером і активно застосовують комп’ютерні технології в навчальному процесі. На кожному комп’ютері встановлено психологічні словники, паке-

ти психологічних методик, програми і електронні довідники математичної статистики, перекладачі, офісні програми тощо. Завдяки чудовій роботі лаборантів всі ці програмні продукти очищені від вірусів, в робочому стані і завжди до послуг студентів, принаймні з 8.30 до 19.00. Зауважу, що попереду ще дуже багато роботи, щоб дійсно комп’ютери стали інструментом навчального процесу. Плануємо створити автоматизовані комплекси лабораторних робіт, програми планування навчального процесу і багато іншого. Користуючись нагодою, я запрошую до співпраці студентів, обізнаних у програмуванні.

Які наукові інтереси викладачів кафедри?

– Викладачі кафедри плідно займаються науковою роботою, досліджуючи проблеми психології творчості, розвитку здібностей та обдарованості, ціннісної регуляції діяльності.

З цього навчального року за сприяння академіка В.О. Моляко у нас відкривається аспірантура, де першими аспірантами стануть наші ж випускники, а тепер викладачі – Алла Юріївна Вишина та Віталій Олександрович Климчук.

Дякую за інтерв’ю. Бажаю Вам творчого натхнення, здійснення всіх ваших задумів.

–Дякую. Вітаю викладачів та студентів з початком нового навчального року та бажаю їм працювати так, щоб завжди бути готовими до будь-яких випадковостей, і щоб випадковості ці були приємними.

Інтерв’ю вела студентка в курсу Олена Бугайчук

Який тісний світ! Цей вірш на семінарі для практичних психологів Житомирщини прочитав професор Артур Преслі (США). Він, в свою чергу, почув його від Абера Мазераві – борця за свободу Зімбабве (Південна Африка), хоча справжній автор цього твору невідомий. Тепер він дійшов і до нас.

ПОПРИ ВСЕ

**Часто вчинки людей егоїстичні,
І не мають логіки й сенсу.
Любіть людей, попри все.**

**Коли ви робите людям добро,
Вас винуватять в таємній користі.
Творіть добро, попри все.**

**Йдучи до успіху, ви наживете
Фальшивих друзів і справжніх ворогів.
Прагніть до успіху, попри все.**

**Те добре, що ви робите сьогодні,
Вже завтра усі забудуть,
Але творіть добро, попри все.**

**Ваша чесність, відкритість і щирість
Зроблять вас вразливими для ворогів.
Будьте чесними, попри все.**

**Безпорадні нікчеми з дрібними думками
Візьмуть верх над майстрами з їх великими ідеями.
Мисліть масштабно, попри все.**

**Принесіть у жертву найдорожче
І за своє добро ви одержите сповна.
Жертвуйте, попри все.**

**Те, на що ви поклали життя,
Може бути доценту зруйноване вмиг.
Жертвуйте, попри все.**

*Переклад російською мовою –
Андрій Мячиков, Аліна Бондар.
Переклад українською – Олександр Музика*

НАШІ НА КАФЕДРАХ

"Людина ніщо інше, як те, чим вона робить себе сама."

Ж.-П. Сартр

Людина – господар власної долі. Вона живе у суб'єктивній реальності і прагне самореалізуватися. Кожен з нас вкладає свій зміст у слово "самореалізація" і керується в житті різними мотивами. Особливості мотивації творчої особистості полягають в тому, що вона не зупиняється після розв'язання складних життєвих задач, а формулює нові, проявляє високу активність для їх здійснення, володіє яскраво вираженою інтелектуальною ініціативою. Вона творить заради самого процесу творчості.

Чомусь дуже рідко ми помічаємо, а, можливо, просто не хочемо бачити, що серед нас є такі люди. На кафедрі соціальної та практичної психології молодих, талановитих і цікавих особистостей багато. Вони – гордість не лише кафедри, а й усього університету. В цій рубриці ми будемо розповідати про них, бо вони того варті.

Віталій Олександрович Климчук – надзвичайно унікальна та неординарна особистість. Влітку 2001 року закінчив фізико-математичний факультет Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка. Наукову діяльність у сфері психології розпочав, навчаючись ще на II курсі. Основний напрямок його досліджень – ціннісно-мотиваційні аспекти творчої діяльності. Цікавиться також лінгвістикою та психотерапією, зокрема методами групової психотерапії.

За період навчання в університеті Віталій був активним учасником студентської наукової роботи.

Серед його здобутків такі:

- 📖 переможець Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з психології (I місце, Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000);
- 📖 призер Всеукраїнської олімпіади з психології (II місце, Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000);
- 📖 призер Всеукраїнської олімпіади з психології серед практичних психологів (II місце, Київ, МАУП, 2001);
- 📖 участь в ряді міжнародних та Всеукраїнських студентських науково-практичних конференцій з психології;
- 📖 7 надрукованих наукових праць; підготував і подав до друку ще 6 праць.

Протягом 2000-2001 навчального року Віталій Олександрович працював лаборантом комп'ютерної лабораторії на кафедрі психології. З цього навчального року він – викладач кафедри соціальної та практичної психології. В жовтні складатиме вступні іспити до аспірантури, а там і дисертація не забариться. Разом з Оленою Оксентівною Музику займається розробкою навчального курсу "Основи експериментально-психологічних досліджень". Віталій мріє "зробити щось грандіозне, наприклад, організувати якийсь дослідницький проект". Але це буде в майбутньому.

Слід відмітити, що окрім психології, Віталій Олександрович захоплюється літературою, музикою. Має багато друзів. Впевнений у собі, знає, чого прагне і активно працює над собою. Його наполегливості і старанності можна позаздрити.

Не менш непересічною, талановитою особистістю на кафедрі соціальної та практичної психології є **Ольга Савиченко** – студентка V курсу факультету підготовки вчителів початкових класів нашого університету. Науковою роботою з психології почала займатись ще на III курсі. Ольга досліджує нову перспективну проблему – механізми розвитку мотивації досягнення. Вона старанна, наполеглива і завжди досягає того, чого прагне. Серед її здобутків такі:

- 📖 переможниця Всеукраїнської олімпіади з психології серед практичних психологів (I місце, Київ, МАУП, 2001);
- 📖 участь в ряді міжнародних та Всеукраїнських студентських науково-практичних конференцій з психології;
- 📖 2 надруковані наукові праці; підготувала і подала до друку ще 2 праці;
- 📖 в цьому році їй представлено на отримання стипендії президента України.

Ольга цікавий співрозмовник, доброзичлива і щира людина. Коло її інтересів складають не лише психологічні дисципліни. Вона захоплюється спортом, цікавиться музикою. Цього літа вона вдруге була учасницею щорічного літнього фестивалю "Покуття", який проходив у Івано-Франківській області. Його організатором була Асоціація вальдорфських ініціатив України у співпраці з вальдорфськими ініціативами інших країн (Німеччина, Нідерланди, Швейцарія, Росія, США та ін.). Головна мета таких заходів – ознайомлення з вальдорфським напрямком, спілкування з вальдорфськими педагогами різних країн, обмін знаннями та вміннями у поєднанні з відпочинками.

Як повідомила Ольга, система навчання цієї педагогічної школи досить специфічна. Цікавим є той факт, що у вальдорфських школах діти вивчають відразу 5-6 мов. Провідний принцип роботи вальдорфських педагогів – вільний розвиток дитини у взаємодії з природою. Проводиться також навчання осіб, які вже мають вищу освіту. Так, наприклад, вчителі та вихователі дитячих садочків, які хочуть працювати в цьому напрямку протягом трьох років відвідують курси, семінари, лекції і по закінченні строку навчання отримують диплом про вищу освіту державного та міжнародного зразка.

Організація фестивалю була чудовою. Кожен день проходив за певним розкладом, про який учасникам повідомляли організатори через "коло інформації". Було створено спеціальні "групи", які виконували навчальну функцію. Кожна "група" мала свою назву і являла собою своєрідну бесіду однієї людини з аудиторією, в ході якої обговорювалось певне питання, тема або відбувався обмін знаннями та вміннями. Ольга розповіла, що відвідувала заняття, присвячені таким темам: "Що таке свідомість?", "Робота з біографією", "Навчання дорослих", "Музика, тон, рух", "Спільний рух у грі". Крім цього були такі "групи", як "Театр", "М'яка іграшка", "Питання і відповіді" та ін. Увечері учасники фестивалю мали змогу познайомитися з танцями народів світу і навіть спробувати себе в них або ж зайнятися лікувальним співом.

Семінар "Що таке свідомість" на фестивалі "Покуття".

Зліва направо – Ольга САВИЧЕНКО (Україна), доктор Луїза КЕЛДЕР (Голландія), професор Петер УРБШАЙТ (Швейцарія).

Цікавим для Ольги виявилось те, що майже всі іноземці, які були на фестивалі, безпосередні і спілкуванні, цікаві та привітні люди. Вона потоваришувала та знайшла спільні творчі інтереси з багатьма із них. Фестиваль залишив приємні та незабутні спогади.

20 вересня має відбутися Всеукраїнська конференція, присвячена вальдорфській педагогіці. Ольга буде брати в ній участь. Але про це в одному з наступних випусків нашої газети.

В цьому навчальному році Ольга буде працювати лаборантом комп'ютерної лабораторії на кафедрі соціальної та практичної психології і закінчувати навчання в університеті. Вона планує продовжити наукову роботу і в майбутньому вступити до аспірантури. Впевнена, що досягне того, що мріє, адже її життєве кредо – шевченкове "Борітеся – поборете!"

Інна Станіславівна Загурська – молода, розумна, енергійна викладачка кафедри соціальної та практичної психології.

Влітку цього року закінчила наш університет за спеціальністю "Початкове навчання та практична психологія". Науковою роботою почала займатись, навчаючись на II курсі. Її наукові інтереси – психосемантичне дослідження самооцінки молодших школярів у навчальній діяльності. Людина, яка звикла наполегливо працювати і впевнено долати перешкоди, вона вже багато зробила і досягла за роки навчання в університеті.

Бажання перемогти завжди допомагало їй досягати нових успіхів. Серед її здобутків такі:

- 📖 переможниця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з психології (I місце, Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1999);
- 📖 переможниця Всеукраїнської олімпіади з психології (I місце, Київ, МАУП, 2000);
- 📖 призер Всеукраїнської олімпіади з психології серед практичних психологів (III місце, Київ, МАУП, 2001);
- 📖 участь в ряді міжнародних та Всеукраїнських студентських науково-практичних конференцій з психології;
- 📖 6 надрукованих наукових праць; підготувала і подала до друку ще 7 праць.

Інна Станіславівна – надзвичайно цікава особистість. Їй подобається малювати, подорожувати, цікавиться також кулінарією. Вона не звикла сидіти на одному місці. Інна – самостійна, незалежна у своїх рішеннях і діях. Має багато друзів, про яких ніколи не забуває; любить та поважає своїх батьків і вдячна за них долі. Інна Станіславівна вміє відмежовувати професійне життя від особистого. Протягом 2000-2001 навчального року працювала у дитячому садочку м. Житомира і водночас лаборантом комп'ютерної лабораторії на кафедрі психології.

В майбутньому Інна планує продовжувати свою наукову діяльність і вступити до аспірантури. Вона хоче ще багато побачити і дізнатись, вважає, що ще не досягла бажаної межі. Саме тому її девіз – "Ніколи не говори, що знаєш свою межу, спочатку переконайся, що вона твоя".

НАПІВПРОФЕСІЙНИЙ ГУМОР

ПОРАДИ ПСИХОЛОГА МОЛОДОМУ ВЧЕНОМУ "ВМІЙТЕ СЛУХАТИ..."

Після отримання звання кандидата наук ви маєте регулярно відбувати повинність з вислуховування своїх братів по професії. Намагайтеся лише не позіхати дуже помітно і час від часу ствердно кивайте головою. Неприємно, що зазвичай цікавляться вашою думкою щодо висловленого. На перших порах вам вдаватиметься уникнути розмови, але потім співрозмовник зажене вас в глухий кут і почне розмову. Радимо використовувати 3 способи поведінки у цій ситуації.

1. "По суті".

Ви намагаєтесь зрозуміти зміст розмови і дати об'єктивну оцінку та поради. Цей спосіб найскладніший і використовується дуже рідко. Хіба ви зобов'язані витратити свою інтелектуальну енергію? Справді, чому ви повинні знати про все на світі? У вас і своїх справ вистачає!

2. "Страшенно цікаво!"

Вловивши момент, коли ваш співрозмовник на хвилину замовкне, ви говорите: "Все це страшенно цікаво. Дуже дякую!" Потиснувши руку приголомшеному співрозмовнику, тікайте з максимальною швидкістю.

3. "Ну, якщо так! То отримуй же!"

Вислухавши співрозмовника, ви говорите: "Так, це дуже цікаво. Я теж зустрічався з такою складною проблемою." Після цього ви берете співрозмовника за гудзика і повідомляєте йому про свої проблеми, незалежно від того, пов'язані вони з тільки що почутою розповіддю, чи ні.

ПРОЕКТИВНІ МЕТОДИКИ

Психолога просять проконсультувати людину, за якою помічають маніакальні нахили. Він показує клієнтові зелений квадрат, на якому маленька жовта точка і питає:

— Що ви тут бачите?

Клієнт недовіркою і водночас здивовано глянув на психолога і обережно сказав:

— Те, що й ви. На зеленій галявині стоїть намет, де люди цілуються.

Психолог показує клієнтові білий квадрат із чорною точкою. У того дихання стає поривчастим:

— Цілуватися у сніговій пустелі у чорному наметі - це круто.

З іншим стимульним матеріалом - аналогічна історія. Психолог ставить діагноз:

— Отже, шановний, ви - маніяк.

Клієнт:

— Я маніяк? Ні, докторе, це ви маніяк!

— ???

— А навіщо ви колекціонуєте такі картинки? Га?

СПРАВЖНІЙ ПСИХОЛОГ

П'ятирічний хлопчик у крамниці півгодини б'ється в істеричі: "Не хочу іграшкової машинки, купи справжнє авто!" Ніякі умовляння батьків і продавців не допомагають. Аж тут, розв'язною ходою, голосно гризучи яблуко, підійшов сторонній чоловік, якому ця сцена страшенно набридла:

— Можна я з ним поговорю?

— Ну говоріть, говоріть, - скептично сказав батько.

Чоловік нагнувся до дитини, щось прошепотів на вухо, смачно вкусив яблуко і випростався.

Хлопчик одразу перестав плакати, підвівся і швидко сказав: "Купуйте мені маленьку машинку і то мерщій!" Вражені батьки не знали як і дякувати незнайомцеві:

— Оце то у вас підхід до дітей! Ви справжній психолог! А що ж ви йому сказали?

— Все дуже просто. Сказав, що коли не перестане верещати, то вухо відкушу.

Незнайомець ще раз дуже переконливо гризнув яблуко і з силою жбурнув огризок в урну.

ДОШКА ОГОЛОШЕНЬ

Запрошуємо до творчої співпраці студентів, які бажають взяти участь в

— організації свята **посвя-
ти першокурсників у
психологи;**

— підготовці та оформле-
нні газети **"Шкілка"**.

З ідеями, пропозиціями та цікавим матеріалом зверта-
тись до Олени Бугайчук (42
група).

Асоціація психодрами

Прохання до всіх, хто ба-
жає вступити до асоціації,
подати таку інформацію:

1. **Прізвище, ім'я та по ба-
тькові.**

2. **Серія та номер паспорта,
де і ким виданий.**

3. **Домашня адреса та кон-
тактний телефон**

Т.М. Майстренко

Голова ініціативної групи

Житомирського обласного
осередку української

Асоціації психодрами

КЛОНУВАННЯ ЛЮДЕЙ

21 квітня 2001 року. Студенти Житомирського державного педагогічного університету вибороли три перших місця на Всеукраїнській олімпіаді з психології. Після нагородження переможців один з учасників цікавиться секретом такого успіху:

— Як вам це вдалося? Що з вами там роблять?

— Клонують.

Випуск підготували:

Автор ідеї – **Олександр Музика**

Керівник редакторсько-репортерської
групи – **Олена Бугайчук**

Технічні редактори – **Віталій Климчук,
Ольга Савиченко**